

"SIIS VAPauteen TAISTELLEN!"

SUOMALAISET
ESPANJAN

LOJALISTIEN
RIVEISSÄ

KUSTANTAJA
Työmies Society
Superior, Wis.

Printed in U.S.A.
Työmies Society, Superior, Wis., 1938

ILKKA

(Omistettu Ilkan konekiväärijoukkueelle.)

*Jos tietää tahdot toveri
Ken Ilkka-nimee kantoi?
Hän halpa talonpoika vaan,
Ja henkens' uhriksi antoi.*

*Se taistelu mit' johti hän,
Ei päättynyt oo vielä,
Vaan samat aatteet, pyrinnöt
Vie meitä taiston tiellä.*

*Niin, halpa talonpoika vaan
Hän oli suvultansa,
Vaan kun taistoon kävi päin sortajaa
Niin seuras' koko kansa.*

*Vaik' vuosisata vierähtää,
Tuon miehen nimi elää.
Sen sankarmaine rohkaisee
Ja mielet taistoon vetää.*

*Kun linnanherrat huoveineen
Ne ryöstäin maata kulki,
Niin Ilkka kokos' joukkonsa
Ja rosvoihin tiet hän sulki.*

*Kun nuolen rata ilmassa,
Min' viskas nopsa jousi,
Kulki Ilkan sana halki maan
Ja Suomen kansa nousi.*

*“Nyt tapparaan se tarttukoon
Ken miehen mieltä kantaa.
Tie suorin kulkee vapauteen
Läheltä kuolon rantaa.*

*“Meidän oikeutta sorretaan
Ja verivirrat vuotaa,
Vaan kestä, kärsi, taistele
Ja joukkohomme luota.*

*“Ken vaivojansa vaikertaa,
On vaivojensa vanki.
Ei oikeutta maassa saa,
Ken itse sit' ei hanki!”*

*Nuo Ilkan sanat muinaiset
Viel' elää kansan suussa,
Ett' kauniimpi orjan elämää.
“On kuolo hirsipuussa.”*

*Sä Ilkan tietä kuljet tääl',
Vaan kulje kunnialla,
Ett' sankarmaine nimen tuon
Tunnettais' kaikkialla.*

*Sä olet Ilkan miehiä,
Sen nimen joukkos' kantaa.
Käy halki taiston kenttien
Kohden vapauden rantaa.*

*Miksi joukko tää näin pienoinen
Niin suurta nimee kantaa?
Siks' että jos niin vaaditaan,
Se kaikkensa myös antaa.*

*Näin joukolla on päätetty,
Ja miesten päätös pitää,
Ett' Ilkan lailla taistellaan,
Vaik' eloon ei jäis' ketään.*

*Nuo hoviherrat täälläkin,
Ne kansan verta janoo,
Vaan Ilkan joukko pienoinen
Se vastalauseen sanoo.*

*Ett' ulos kansan sortajat!
Ja valta fascistien.
Vaik' herrat Hitler, Mussolin'
Ne laittais' asemihin.*

Y. A.

o alainen Työväen Järjestö

Espanjan Demokratian Avustajana

Kansainvälisen fascismin hyökkäys Espanjan tasavaltaa vastaan synnytti rauhaa ja demokratiaa puolustavien ihmisten keskuudessa kautta maailman hartaan ja vakavan halun tehdä kaiken voitavansa Espanjan demokratian tukemiseksi ja fascismin häviölle saattamiseksi. Vaikkapa n. s. demokraattiset hallitukset surullisenkuuluisan "sekaantumattomuussopimuksen" kautta julistivatkin Espanjan tasavallan saartoon ja vaikkapa sen avustamiselle pyrittiin asettamaan kaikenlaisia esteitä, ei silti voitu tehdä tyhjäksi kansanjoukkojen halua auttaa tasavaltaa. Kansanjoukot kautta maailman nimittäin tietävät vallan hyvin että Espanjan taisteluissa ei ratkaista ainoastaan Espanjan demokratian kohtaloa, vaan on tapahtumilla siellä koko maailmaa käsittävä merkitys.

Kautta maailman rauhan ja vapauden ystävät keräsivät rahaa, ruokatarpeita, vaatetavaraa ja lääketarpeita Espanjan tasavallalle. Neuvostoliitto oli tässäkin avustustyössä ensimmäisenä. Mutta voitavansa tekivät muutkin fascismin vastustajat.

Mutta he eivät ainoastaan keränneet ruokaa, vaatetavaraa, j. n. e. Espanjan tasavallalle. Myöskin eri maista riensi lääkäreitä, sairaanhoitajia, ambulanssivaunujen ajajia ja muuta teknillistä apua lojalisteille. Ja kaikkein tärkeintä, eri kansojen parhaimpia poikia riensi vapaaehtoisina Espanjan lojalistien riveihin, taistelemaan asekedessä fascismia vastaan ja antamaan henkensäkin että vapaus voittaisi.

Näitä vapaaehtoisia riensi niin paljon että niistä muodostettiin kokonainen kansainvälinen brikaatti, joka lukemattomissa taisteluissa on osottanut todellakin olevansa maailman kansojen parhaimmista pojista muodostunut.

Yhdysvalloissa on myöskin Espanjan tasavaltaa avustettu aivan samalla tavalla. Täältä on kerätty raha-avustusta, lähe-

tetty ruokaa, vaatetusta, lääketarpeita, ambulansseja ja täältä on myöskin mennyt tuhansia vapaaehtoisia, jotka ovat Espanjassa muodostaneet Abraham Lincolnin ja George Washingtonin pataljoonat, jotka ovat niinkään käyneet monen tulikokeen lävitse.

Amerikan suomalaiset ovat olleet myöskin mukana tässä Espanjan avustustyössä ja varsin tehoisalla tavalla. Ja johtavaa roolia Espanjan tasavallan avustamisessa tässä maassa on esittänyt ja edelleenkin esittää Yhdysvaltain Suomalainen Työväen Järjestö.

Suomalainen Työväen Järjestö on lehdistönsä, puhujiensa, luennoitsijainsa ja yleensä propagandatyönsä avulla tehnyt Amerikan suomalaiselle väestölle selväksi Espanjan tapahtumia ja niiden merkitystä. Se on ollut omiaan asettamaan sulun sille fascistien propagandalle, jota Amerikan suomalaistenkin keskuudessa on yritetty tehdä. Se lähetti edustajansa John Hautalan Espanjaan saamaan omakohtaisen selvyuden ja kuvan tapahtumista ja takaisinpalattuaan Hautala teki laajan puhujamatkan, selostellen havainnoitaan ja näkemyksiään siitä ja täten syvensi ja laajensi Espanjan tapahtumain tunnetuksi tekemistä tämän maan suomalaisten keskuudessa.

Suomalaisen Työväen Järjestön toimesta on pidetty ylläpitäviä rahallista avustuskampanjaa Espanjan tasavallan hyväksi, joka onkin saanut ennenkuulumattoman laajan kannatuksen kaikkien tämän maan suomalaisten väestökerrosten taholta. Avustuskampanjan tulokset ovat siitä todistuksena.

Vuoden 1937 päättyessä oli S. T. Järjestön kautta lähetetty avustusta Espanjan demokratialle \$7,145.37. Tämä on kunnioitettava saavutus ja paremmin kuin mikään muu osoittaa miten Amerikan suomalainen väestö on Espanjan tasavallan puolella.

Tämän lisäksi on kerätty vaate- y. m. tavaraa huomattavassa määrin, joka sitten on lähetetty Espanjaan.

Muutkin suomalaiset järjestöt ovat keränneet avustusta Espanjan tasavallalle, mutta tuloksista ei ole tietoa. Monissa tapauksissa on yhteisten tilaisuuksien järjestämisen kautta kertyneet varat lähetetty S. T. Järjestön kautta.

Amerikan suomalaisia myöskin on vapaaehtoisina Espanjan lojalistien riveissä taistelemassa. Tunnetuita ja taisteluissa

kunnostautuneita ovat "Toivo Antikaisen" konekivääriosasto, "Jaakko Ilkan" konekivääriosasto ja "Eteenpäin" konekivääriosasto, jotka muodostuvat Yhdysvaltain, Canadian ja Suomen suomalaisista.

Kahden Amerikan suomalaisen, Spenceristä, N. Y. kotoisin olevan *Eino Petäjän* ja Detroitista, Mich. menneen *Frank Petersonin* tiedetään tähän mennessä kaatuneen Espanjan taisteluissa ja useita muita on haavoittunut. Amerikasta menneet suomalaiset vapaaehtoiset ovat saaneet yleisen tunnustuksen urhoollisuudestaan.

Nämä täältä vapaaehtoisina menneet suomalaiset ovat olleet joko S. T. Järjestön jäseniä, S. T. Järjestön jäsenten poikia tai ainakin S. T. Järjestön sympatiseeraajia — Amerikan suomalaisten parhaimpien traditsionien edustajia.

Taistelu fascismin ja demokratian välillä Espanjassa jatkuu. Taistelu fascismin ja demokratian, taantumuksen ja edistyksen välillä laajenee kansainvälisessä mittakaavassa. Täyttääksemme velvollisuutemme tässä taistelussa demokratian puolustajina, meidän tulee työskennellä väsymättömästi demokraattisten voimien yhteenliittämiseksi ja tehdä voitavamme Espanjan demokratian auttamiseksi.

FRANK PETERSON
Detroitista, Mich., kaatui Quinton rintamalla syyskuussa 1937.

Canadan Suomalainen Järjestö

Ja Espanjan Kansan Taistelu

Canadan Suomalainen Järjestö on yksi niitä järjestöjä jotka ovat tukeneet Espanjan kansan taistelua alusta lähtien. Heti kun saapui tieto fascistien alkamasta kapinasta Espanjan laillisen hallituksen tuhoamiseksi ja kävi ilmeiseksi, että taistelu tulee jatkumaan fascistien saaman ulkomaisen avun seurauksena, niin CSJ:n osastot eri puolilla maata olivat niitä järjestöjä jotka ensimmäisten mukana ryhtyivät Canadasta keräämään avustusta Espanjan kansanrintaman hallitukselle. Ja lokakuussa 1936 kokoontunut CSJ:n laajennettu Tpk. komitea julkaisi vetoamuksen jossa sanottiin osaksi seuraavaa:

“CSJ:stö käsittää, että Espanjan kansan käymä taistelu on taistelua kaikkien maiden työtätekevien laajojen kansanjoukkojen demokraattisten oikeuksien puolesta. Heidän taistelunsa on taistelu myöskin meidän oikeuksiemme puolesta, samalla kuin se on taistelua heidän omien oikeuksiensa ja vapauksiensa puolesta. . . .”

“CSJ:n laajennettu tpk. vetoaa kaikkiin rauhaa ja ihmis-oikeuksia puolustaviin Canadan suomalaisiin moraalisen kannatuksen ja aineellisen tuen hankkimiseksi sekä kehoittaa CSJ:n osastoja ja muita järjestöorgaaneja kaikkialla työskentelemään voimaperäisesti yhtenäisyyden saavuttamiseksi kaikkien Canadan suomalaisten keskuudessa toimivien eri järjestöjen kesken Espanjan kansanrintaman taistelun tukemiseksi.”

Kuten ylläolevat otteet osoittavat, käsitti CSJ. heti Espanjan kansan taistelun laajakantoisen merkityksen ja tätä laajennetun tpk:n osoittamaa yleistä suuntaa noudattaen ovat järjestön orgaanit — tpk. ja aluetoimikunnat — sen jälkeen julkaisseet vetoumuksia tämän avustuskamppailun eri vaiheissa. Ja nämä vetoumukset ovat saaneet osakseen laajaa myötätuntoa järjestön jäsenistön ja yleensä Canadan suomalaisen edistysmielisen väestön taholta.

Yhteistoiminta Canadian suomalaisten keskuudessa toimivien eri järjestöjen kesken tämän avustustoiminnan pohjalla ei tosin ole edistynyt niin nopeasti kuin olisi ollut suotavaa, joskin siinäkin suhteessa on vissiä saavutuksia. Mutta järjestön osastot ovat toimineet tunnustusta ansaitsevalla tavalla ja jäsenistö sekä järjestön kannattajajoukko ovat suhtautuneet hyvin auliisti tähän avustustoimintaan. Jota osoittaa tulokset tämän toiminnan yhteydessä. Yksistään järjestön keskus on välittänyt lähes 4,000 dollaria tämän avustustoiminnan yhteydessä kerättyjä varoja ja sen lisäksi huomattavan määrän erinäisiä lahjatavaroita, sukkaa y. m. vaatekappaleita, savukkeita ja tupakkaa, saippuaa j. n. e., joiden rahallista arvoa on vaikea määritellä tarkalleen, mutta nousee se alhaisimmankin arvion mukaan useampiin satoihin dollareihin. Ja läheskään kaikki osastot eivät ole lähettäneet keräämiään varoja järjestön keskuksen kautta, joten CSJ:n osastojen ja jäsenistön sekä kannattajajoukon keräämä avustus kokonaisuudessaan on huomattavasti suurempi.

Espanjan kansan taistelun avustustoiminta Canadian suomalaisten keskuudessa ei ole rajoittunut kuitenkaan yksinomaan aineellisen avustuksen keräämiseen. Monista tässä yhteydessä ilmenevistä vaikeuksista huolimatta on Canadasta siirtynyt useita kymmeniä suomalaisiakin Espanjaan ja liittynyt siellä hallituksen joukkoihin, taistellen rinnan muihin kansallisuuksiin kuuluvien vapaaehtoisten kanssa Francon fascistilaumoja vastaan. Useimmat heistä ovat CSJ:n jäseniä ja ovat ansiokkaasti täyttäneet paikkansa taistelurintamassa.

Syksyllä 1937 pidetty CSJ:n XII edustajakokous päätti, että toimintaa Espanjan kansan taistelun tukemiseksi tulee jatkaa ja tehostaa edelleen, velvoittaen tpk:n järjestämään niin, että avustustoiminnan pääpaino tulisi kohdistumaan Espanjan kodittomien ja orpolasten huoltoon. Nämä järjestelyt ovat visseistä syistä edistyneet hitaasti, mutta tulevat ne toteutumaan läheisessä tulevaisuudessa.

“No Pasaran!”

Vuoden 1937 syyskuun sateinen päivä lähenee iltaansa. Yhden sateisen päivän jälkeen seuraava toinen sateinen päivä jo merkitsee monille monella eri tavalla.

Onnellinen on se ken voi kiiruhtaa vaatimattomampaankin kotiinsa sateen ja myrskyn suojaan. Onnellinen on se ken tietää saavansa raskaan päivätyön jälkeen levätä yönsä rauhassa.

Voithan lukijani ajatella että mitä onnea on siinä, että palaan työstä uupuneena puutteelliseen kotiini, jossa kaiken muun puutteellisuuden lisäksi nälkä kolkuttelee ovellani? Mutta, ystäväni, löytyy vieläkin pahempaa ja se on sota — sota.

Ajattele espanjalaisia kanssaveljiäsi ja sisariasia, sekä lapsia. Ajattele heidän asemaansa. Niitten jokapäiväisten puutteiden lisäksi, jotka ovat yhteisiä työnsä aherruksella eläville ihmisille, on heillä kaiken lisäksi raskas painajainen . . . hävitys ja kuolema.

Vuosituhantinen vihollinen on aukaissut taas kerran vertajanoavan kitansa nielläkseen pohjattomaan nieluunsa koko tämän suuren vapauttarakastavan kansan. Fascistien veriset kynnet ovat jo toista vuotta raadelleet Espanjan kansan ruumista.

Toista vuotta ovat sisaremmme, veljemme ja heidän lapsensa kantaneet kuoleman kammoa sydämessään. Toista vuotta ovat he viettäneet rauhattomia öitä ja yhä edelleen odottaen peloittavaa kuolemaa räjähtävän pommin, shrapnellin tai kraanatin raatelemana.

Kun ajattelet heidän asemaansa niin sinulle itsestään selvenee sodan tuottama pohjaton kurjuus. Maailman historia todistaa sinulle, että tämänpäiväinen sortajamme, työmme tulosten riistäjä, ei ole koskaan muuttanut muotoaan, vaikkakin nimeään. Sota ja taas sota on ollut sen ainainen keppihevonen, jota se käyttää ratsunaan kansan oikeuksia polkiessaan.

Tämän ymmärtäen, olet sinäkin ystäväni ojentanut auttavan kätesi tukeaksesi Espanjan kansan urhollisia poikia ja

tyttöä heidän taistelussaan sortajaa vastaan. Jos sen olet tehnyt, niin olet oikeutettu kiitokseemme jonka lähetämme, me, täällä taistelevat kansainvälisen prikaatin miehet, niin omasta kuin espanjalaistenkin toverien puolesta.

Yhteisen asiamme puolesta annettu apu, vaikkapa vähäinkin, merkitsee meille täällä paljon.

Muistathan hetken, jolloin maailman fascistit riemuiten ilmoittivat, että Madrid on kukistumisen partaalla. Fascistien militaristinen, ensiluokkaisesti varustettu armeija tunkeutui kohti Espanjan pääkaupunkia. Tilanne näytti toivottomalta. Sotaan harjaantumattomat kansanjoukot puolustaessaan pääkaupunkia lyötiin askel askeleelta, kunnes kapinoitsijat saapuivat Madridin porteille

Huonosti aseistettu tasavaltalaisten armeija oli kärsinyt tappion toisensa jälkeen ja osa armeijan päälliköistäkin uskoi jo lopulliseen häviöön.

Silloin kajahti ilmoille kansan eittämättömän tahdon tulkitsemana huuto, "No pasaran!" Sortajien voittamattomaksi luultu armeija lyötiin takaisin Madridin porteilta.

Miehet, naiset ja lapsetkin ottivat osaa tähän verisimpään taisteluun mitä Espanjan historia tuntee. Mutta se oli järkyttävä todistus maailmalle ja ennenkaikkea fascisteille, että kansan tahto on pyhä.

"No pasaran!" kaikui kansan huutona, vastaukseksi maahan tunkeutuvalla fascistilaumalla, joka merkitsi pysähdystä heille. Mutta se myös merkitsi kutsua meille, jotka taistellemme kansainvälisen prikaatin riveissä.

Prikaattimme ehti apuun silloin kun fascistit valmistautuivat antamaan nujertavan iskun Espanjan pääkaupungin kukistamiseksi. Siitä saakka on se voiton kruunulla seppelöity aina toistaan seuraavan taistelun jälkeen.

Espanjan vapautta puolustavien taistelijoiden perääntyminen on muuttunut etenemiseksi. Nyt odotan hetkeä koska saamme käskyn antaa lopullisen murskaavan iskun tuolle raatelevalle fascistipedolle Espanjan maankamaralla.

Taistelijamme ovat jo näyttäneet maailmalle, että he pysyvät sellaiseen, johon eivät pystyneet maailman imperialistiset armeijat mahtavine komentajineen. He ovat valloittaneet fascisteilta kaupunkeja, joita ne ovat pitäneet voittamattomina.

Ilkkuen kerskuivat vihollisemme hyökätessämme Belchitea vastaan, että "linnoituksemme kesti horjumattomana suurta Napoleonia vastaan, kuinka te pystyisitte sen valloittamaan!" Mutta taistelijamme valloittivat sen kuitenkin ja monta muuta valloittamattomana pidettyä kaupunkia.

Armeijamme ei ole tänään se sekalainen kansalaisjoukko, järjestymättömine ryhmineen ja ilman aseita, kuten se oli vuosi sitten. Me muodostamme armeijan, jolla on terästetty tahto, lannistumaton voiton halu, järjestyksen kunnioitus ja verrattain hyvä aseistus. Kun ottaa huomioon johdon, kykenevät päällikkömme, jotka saavat kouluutuksen käytännöllisessä opetuksessa, niin kukaan ei voi epäillä ehdotonta voittoaamme.

Alas maailman sortajat! Eläköön Espanja! Eläköön kansojen vapaus!

*Itäisellä rintamalla,
Syyskuulla, 1937.*

Yksi konekiväärin mies.

EINO PETAJÄ

Spenceristä, N. Y., kaatui Brunetten rintamalla elokuussa 1937.

Guadarrama

Motto:

*Taisteli vanha mieskin
Rinnall' nuorukaisen tulimielisen:—
Yhteen sulii voima heill'.
Tään voiman eessä murtui
Rivit vihollisen voimakkaan!*

Oli kaunis heinäkuinen aamu — aurinkokin näyttäytyi itäiseltä taivaanrannalta ihmeellisen punaisena, aivan kuin ennustaen että tulevat päivät ovat päiviä — — sellaisia päiviä joihin verivirrat tulevat kostuttamaan Espanjan ehkä kuuluisinta taistelutannerta. Brunette, Guadarrama, Villanueva del Granada ovat paikkoja, jotka säilyvät syvällä niitten tovereitten mielessä, jotka taistelivat näillä kentillä Espanjan sortajan, Francon, sotalaumoja vastaan, vallaten askel askeleelta vihollisen hyvin suojatut asemat.

Tähän suurrynnistykseen osallistui myöskin suomalainen konekiväärijoukkue (*Antikaisen nimelle omistettu joukkue*), kuuluen George Washingtonin pataljoonaan. Ilman mitään kaunistelua voin sanoa, että suomalainen joukkue teki osaltaan tehtävänsä kiitettävällä sankaruudella. Vaikeimmissakaan tilanteissa ei ilmennyt lannistumista, vaan jokaisen sotilaan pyrkimys oli eteenpäin.

Marssit Guadarraman vuoristossa ei ole leikintekoa sotilaille, joille kuuluu varusteet, joiden paino lähentelee 60 kiloa. Marssit yön pimeydessä, epätasaisen maaston lävitse ovat jo yksistään sellaista, joita harva siviilioloissa oleva henkilö tuntee. Tähän kun vielä yhdistetään edessä vaaniva vihollinen — on se tehtävä kysyvä jotain sellaista, jota voi sanoa sankarillisuudeksi jo sinänsäkin. Ja erikoisesti suomalainen konekiväärijoukkue sai vaikeamman osan sen perusteella että joukkueen fyysillinen voima oli tullut tunnetuksi jo harjoitusajallakin,

samoin kuin joukkomme moraalinen tasokin oli ehkä toisia joukkueita ylempänä.

Näköala tuona heinäkuisena aamuna oli kaunis katsella alas Guadarrama vuoristosta. Laajat matalien kumpujen peittämät alat levittäytyivät ihmeellisen romanttisesti silmien eteen. Tätä juhlallista tunnetta lisäsi vielä jonkinlainen jännitys, mikä ei johtunut pelosta, vaan siitä että voi joku lyödä vihollisen. Tiesimme, että tuolla vasemmalla sivustalla on Madrid — — — Madrid joka nyt on vapautettava uhkaavasta vaarasta, mikä on sitä painostanut kuukausia.

Tämä oli selviönä jokaisella taistelijaoverilla. Olimme myöskin tietoisia siitä, että edessämme on vihollinen, jonka sotilaskuntoisuutta ei saa aliarvioida. Tiesimme, että tuolla alhaalla olevan kylän ympärillä oli vihollinen asettunut hyvin suojattuihin asemiin, mitkä asemat on vallattava taistelemalla ja joka taistelu varmasti muodostuu väkiryynnäköksi.

Vaikka tämän kaiken sotilaamme tiesivätkin, ei se tuottanut arkailua, vaan rauhallisen päättävästi astui tuo uljas kansainvälinen armeija alas kohti vihollista.

Armeijan yleisesikunnan suunnitelman mukaan piti hyökkäyksen alkaa kello 5:30. Ja tasan tuolla kellon lyönnillä kuului myöskin ensimmäiset tykinlaukaukset, jotka kajahtivat omasta tykistöpatterista.

Kirpeästi viheltäen lensivät ylitsemme projektiilit, joitten päämääränä oli koskettaa maanpintaan vihollisen ampumahautojen etuvarustuksissa. Matemaattisen tarkan laskelman mukaan ne myöskin osuivat maaliinsa. Tuolla jo räjähti ensimmäiset kranaatit, kohottaen ilmaan voimakkaan savun ja tuhkasateen. Korkealla ilmassa lensi vihollisen etuvarustuksen hirsistä seinämää. Tämä oli kuin aamusignaali alkavalle päivätölle. Nuo ensimmäiset tykinlaukaukset olivat kuin aamuherätys uinuvalla luonnolle. Kohta oli ympäristön luontokin saanut toisenlaisen muodon. Aurinkokin vetäytyi pilvihattaran taakse, aivan kuin karttaakseen seuraamasta tulevaa leikkiä, sillä kohta oli alkava sotakoneistot toimintansa. Oma tykistömme ampui jo täydellä patteristolla. Tännökiosastomme vyöryivät kuin muinaisajan hirviöt alas Guadarraman vuoristosta. Pienempi lentokonelauma leijaili vihollisen asemien yläpuolella. Vaistomaisesti nousi käsi punaiseen rintamaan näille ilman-

sankareille, sillä tiesimme että ne ovat omia koneitamme, tiesimme että noitten koneitten sisällä on tovereitamme, jotka jomonasti ovat olleet vastatusten vihollisen kanssa ja kylmän harkitsevalla rohkeudella tuottaneet sille tuhon.

On väärin jos ajattelemme että vihollinen ainoastaan odotti hyökkäystämme väkiryynnäkköön saakka. Myöskin vihollisen tykistö oli alottanut ammunnan, samoin pohjoiselta ilmansuunnalta ilmestyi vihollisen lentokoneosasto. Syntyi taistelu, jota voi sanoa kiinnostavaksi. Ja tätä jännitystä lisäsi vielä sekin, että heti ensivaiheissa kolme viholliskonetta syöksyi kohti maata, jättäen jälkeensä savujuovan, joka osotti että omat lentäjämme olivat saaneet ohjatuksi konekiväärisuihkun viholliskoneitten arkoihin polttoainesäiliöihin. Siroin liikkein liitelevät keveät jahtauskoneemme vihollisen ympärillä, tehden pystysuoria syöksyjä välttääkseen viholliskoneen konekivääritulta. Heti alessyöksyä seuraa kohoaminen vihollisen rinnalle. Taasen kuuluu ilmasta hätäinen konekivääriammunta, jonka tuloksena on viholliskoneen epätasainen liikehtiminen. Iso, kolmimottoorinen pommituskone tekee epätoivoisen yrityksen säilyttääkseen tasapainonsa, vaan tuloksettomasti. Vielä epämääräisiä kallistumisia ja tuo kirottu fascistipommittaja syöksyy alas pirstoutuen kappaleiksi — — — Eläköön Espanjan urhoolliset lentäjätoverit!

Samanaikaisesti kun ilmassa käydään taistelua elämästä ja kuolemasta, lähestyvät omat joukko-osastomme vihollisen ampumahautoja. Joukko-osastot seuraavat toistaan määrätietoisen tarkasti.

Konekivääriosastomme on saanut määräyksen suojella toisen jalkaväkikomppanian hyökkäystä. Asetumme asemiin noin 500 metriä vihollisen asemista. Joukkueemme konekiväärit asetettiin jalkaväkikomppanian oikealle ja vasemmalle puolen. Nyt oli tuo kaunis aamutunnelma muuttunut vaille kaikkea inhimillistä tunnetta. Jokainen meistä tiesi, että jollemme hävitä vihollista, hävittää se meidät. Taasen toistui tuo sodan kylmä todellisuus, joka on: — Tapa, tai tule itse tapetuksi.

Nyt oli edessämme vihollinen, jonka hävittäminen toisi miljoonille työläiskodeille onnellisemman tulevaisuuden, ja samalla, jos nyt voimme lyödä vihollisen noista asemista, helpottaa se Madridiin kohdistuvaa painostusta. Tämän kaiken

tiesi tuon lähes satatuhatta miestä käsittävä armeijaosasto, sen tiesi jalkaväkiosastot, sen tiesi ilmassa taistelevat toverit, samoin noissa sodan hirviöissä, tänkeissä istuvat toverit olivat siitä tietoisia.

Tämä tietoisuus mukanaan vyöryi joukko-osastomme vihollisen asemia vastaan. Vihollinen myös tiesi, että heitä lähestyy nyt kansainvälinen proletaariarmeija, jonka voimaa he eivät voi kiistää. Siksi he myöskin asettivat taistelukentille parhaimmat joukkonsa, varustettuina kaikkein nykyaikaisimmilla sotavälineillä, vaan siltikin heidän oli nyt jätettävä asemansa. Askel askeleelta painui työläisarmeija eteenpäin, jonka voimaa ei kestänyt Francon valiojoukot, vaan epämääräisen sekasorron vallassa joutuivat perääntymään.

Tämä voitto ei silti ollut helppo hallituksen joukoille, moni toveri näki viimeisen aamuurinkonsa ja vielä useampi kannettiin taistelukentältä linjojen takana oleviin sairaaloihin. Näissä sidontakeskuksissa työskentelivät lääkärit kuumeisella kiireellä, tehden parhaansa haavottuneitten sotilastovereitten tuskien lieventämiseksi.

Lakkaamatta tuotiin uusia haavoittuneita sidontapaikalle, joukossa joitain vihollisen haavottuneita sotilaitakin. Kaikille heille annettiin sama palvelus, yhtä hyvän lääkintähoidon sai fascistisotilas kuin omatkin sotilaat. Tämän tuli allekirjoittanut näkemään, sillä haavoituin vihollisen ilmapommituksessa. Sidontakeskuksessa muistelin niitä tovereita, jotka jäivät taistelukentälle liikkumattomiksi . . . kuolleiksi. Tiesin, että heitä jokaista varttoi isä, äiti, sisar tai veli. Monella varmasti oli rakastettunsa, jolle oli lähteissä annettu rohkaiseva sana, että vielä joskus tavataan. Varmasti tuona hyvästijättöhetkenä oli moni kirkas kyynel kostuttanut monen vaatimattoman työläistyön poskipäitä. Nuo kirkkaat kyynelhelmet olivat irtautuneet jostain syvältä sydänsopukoista, ne olivat todellisia rakkauden kyyneleitä, joita ei voinut estää työläisnaisen urhoollisuuskään. Ehkä tuo kyynelvirta oli voimakkaampi, kun tuli tieto että rakastettu sankari on kaatunut Guadarraman taistelukentällä.

Aina kun muistamme noita kaatuneita tovereita, olemme velvolliset tekemään punaisen rintamakunnian. Sillä he tekivät

parhaansa, he antoivat elämänsä, puolustaessaan ihmiskunnan oikeuksia.

Näissä taistelunpyörteissä oli mukana myöskin suomalainen konekiväärijoukkue, kuten jo edellä huomautin. Minä silloisena suomalaisen joukkueen johtajana olin tilaisuudessa näkemään mihin kykenee suomalainen proletaarisotilas. En kyllä saanut kauan olla joukkueemme matkassa, syystä että olin matkassa huonolla onnella. Jo alkupäivistä jouduin jättämään joukkueemme haavottumisen tähden. Mutta jo noina ensimmäisinä sain nähdä monta vallankumoustaistelijaa joukkomme riveissä. Nimet sellaiset kuin SUNI, KERKKONEN, ANTTILA y. m. tulevat säilymään mielessäni. Suni, Port Arthurin poikia Canadasta, kylmänrauhallinen, harkitseva luonne, vaikeammatkaan tilanteet eivät tuottaneet tälle toverille masennusta.

Kerkkonen, Toronton tovereita, teräksisellä hermostolla varustettu taistelija. Anttila, myöskin Port Arthurin poikia, vanhana Suomen punakaartilaisena nähnyt jo ennenkin taisteluita, jolloin on mitelty voimia taantumusvoimia vastaan. Hänelle ei mikään uhraus olisi liikaa kun on kysymyksessä luokkataistelut.

Lopuksi toivon, että te toverit ulkopuolella Espanjan muistatte että täällä taistelee omia tovereitanne, joitten hyväksi ette tee koskaan liiaksi.

Eläköön Espanjan kansainvälinen armeija!

Frans Pakkala.

“Venga, Venga”

Tämä tapahtui kuumana syyskuun päivänä.

Voimakkaalla ja urhoollisella hyökkäyksellään olivat joukkomme vallanneet Quinto-nimisen kylän Aragonin rintamalla.

Kun tarkastelimme fascistien rakentamia lujia linnoituksia ja juoksuhautoja, ihmettelimme hieman, että miten niin lyhyessä ajassa olimme saaneet haltuumme kylän. Vallitsi innostava mieliala. Vielä tarkastelimme tykkejä, pommeja ja muuta kamaa, joka oli joutunut haltuumme.

Hyökkäys tällä rintamalla kuitenkin oli vasta alussa. Ei kulunut pitkää aikaa kun pataljoonamme sai määräyksen siirtyä kylästä noin pari kilometriä valtaamaan kukkula, jonne oli sijoittunut fascisteja lujiin aseisiin.

Lähdimme.

Meitä innosti juuri saavutettu loistava voitto. Konekiväärikomppania otti kukkulan suunnan. Jalkaväki lähti kiertämään oikealta.

Pian marssimme mäkeä alas. Koetimme ottaa kaiken mahdollisen suojan maastosta. Laskeuduimme pieneen laaksoon. Vihollinen avasi konekivääri- ja kivääritulen meitä kohden. Kuulat lentelivät lähellä meitä. Harvensimme rivejämme — ja juoksimme (suomalaiset pojat ovat tulleet tunnetuiksi mallillisuudestaan. Eräskin suomalainen poika kyykistyi ottamaan maasta ylös taskukellon, jonka joku sotilas oli joskus pudottanut.) Vaarapaikka oli sivuutettu — ei yhtään uhreja meidän osalle.

Pian olimme kiipeämässä jyrkkää mäen rinnettä. Olihan jalat jo tottuneetkin kiipeämiseen. Pääsemme harjanteelle. Etenemme.

Saavuimme määrättyyn paikkaan. Konekiväärit nopeasti asetettiin aseisiin. Jälleen konekiväärimme laulavat voitonlaulua. Vihollinen oli vastapäätä olevalla mäen kukkulalla — noin 400 metriä meistä. Pojat tähtäsivät tarkkaan. Kuulat pö-

lähtivät fascistien juoksuhaudoissa. Ammuimme lentan toisensa jälkeen. Tätä kesti kunnes tuli hämärä.

Tuli pimeä. Asetimme vankan vahdin yöksi. Emme tiedeneet että paljonko fascisteja oli seuraavassa mäessä. Vuorotellen olimme vahdissa. Yön hiljaisuudessa kuului joskus kiväärin laukaus. Vihollisen puolelta ei ammuttu. Yön aikana jalkaväki otti asemansa lyhyen matkan päässä meistä. Kun sain nukkua muutaman tunnin, niin yö meni nopeasti.

Aamu alkoi hämärtää. Pian poikamme olivat jalkeilla ja valmiina uudelleen taisteluun — uuteen voittoon. Valmistauduimme hyökkäykseen. Niinpä pienen puhdistuksen jälkeen konekiväärimme taasen räätisivät terävästi ja varmasti. Toiset kiireellisesti täyttivät tyhjiä lenttoja. Tämän tästä kävimme "snaippaamassa" vihollista.

Salud! Alkoi meidän tykistön raikas ammunta. Suunta oli ampua fascistien juoksuhautoihin. Pöly nousi kun kuulat osuivat maaliin.

Tänkkimme lähestyivät mäkeä kahdelta puolelta ja yhtyivät juoksuhautojen pommitukseen. Mäen piiritys alkoi.

Jatkoimme kovaa tulta. Tämän tästä fascistit hätääntyneesti hyppäsivät yhdestä juoksuhaudasta toiseen.

Alkoi olla päivä puolessa. Jo alkoi tepsyä. Vihollisen puolelta ilmaantui valkoinen lippu. Fascistien rintama alkoi murtua. Sotilas, valkoinen lippu kädessä, onnistui pääsemään meidän puolelle. Espanjalaiset pojat meidän vasemmalla alkoivat huutamaan: "venga", "venga" (tarkoittaen: tulkaa). Vanki yhtyi meihin, heiluttaen valkoista lippua. Lakkasi tuli. Oli ihmeellisen hiljaista. Kaikki aloimme huutamaan: "venga", "venga". Heilutimme kypäriämme. Pian alkoivat laskeutumaan haavoittuneet fascistisotilaat. Ilmaantui kaksi, kolme ja kymmeniä. He olivat päättäneet antautua. Valmistauduimme kaiken varalta. Tuli mieleen monet petokset. Kivääri valmiina ja käsikranaatti kädessä odotimme. Tulivat meitä kohden. Kädet kohotettuina he tulivat. Riisuimme heiltä aseet ja suoritimme tarkastuksen. He tervehtivät meitä, käsi puristettuna nyrkkiin, he sanoivat: "Salud". Vankien tulo jatkuu. He olivat nuoria, huonosti puettuja, pölyisiä, väsyneen ja hermostuneen näköisiä. Suurin osa tervehti meitä. Jotkut huusivat: "Viva

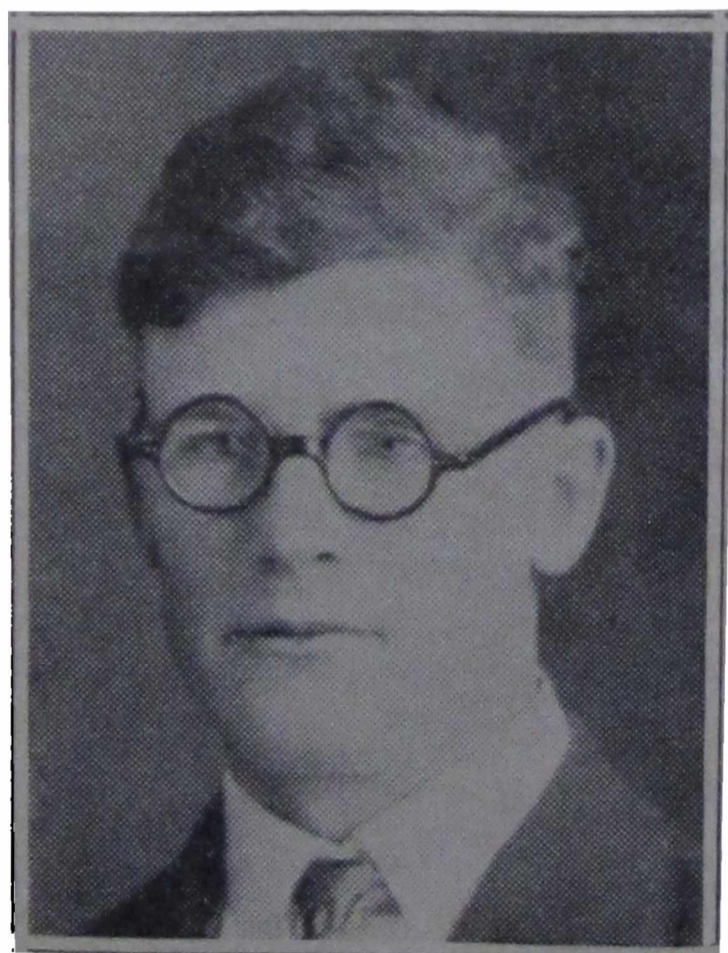
republica!", j.n.e. Heidän hermostuneisuus vähän hälveni kun sanoimme, ettei heidän henki ole vaarassa.

Lähetimme ryhmän toisensa jälkeen prikaatin stabiin. Lopui vankien otto. Niitä oli noin 250. Sen jälkeen pojat lähtivät tarkastamaan mäen kukkulaa ja fascistien juoksuautoja.

Mielemme oli innostunut. Tämä oli ensimmäinen kerta kun Toivo Antikaisen konekivääriosasto joutui ottamaan vastaan sotavänkeja. Samalla omin silmin tulimme näkemään minkälaiset voimat ovat fascisteilla. Esimerkiksi moni vangeista kertoi miten heidän upseerinsa olivat uhanneet tappaa heidät jos he päättävät antautua. Näinollen oli tullut tarpeelliseksi poistaa tästä maailmasta useita fascistiupseereja. Suurin osa heistä oli pakoitettu Francon armeijaan ja tappeluun hallituksen joukkoja vastaan.

Tällä rintamaosalla vallitsi hiljaisuus. Vielä kerran asetimme vehkeemme selkään ja lähdimme uusiin taisteluihin — uusiin voittoihin — varmoina siitä että lopullisesti tulemme murskaamaan Francon, Hitlerin ja Mussolinin joukot ja täten takaamaan demokratian, rauhan ja hyvinvoinnin Espanjassa ja koko maailmassa.

Martin Mäki.

TAUNO LIND

Torontosta, Ont., kaatui Brunetten rintamalla Espanjassa elokuussa 1937.

Quinton Taistelu

Olimme olleet toista viikkoa lomalla raskaan Madridin taistelun jälkeen, jossa jouduimme taistelemaan 21 päivää fascisteja vastaan, jotka puolustautuivat raskaalla ilma- ja tykkipommituksella meidän urhoollisesti vallottaessa joka päivä uutta tilaa ja kaupunkeja, hirmuisessa kuumuudessa.

Loma on päättynyt. Se olikin meille hyvin tarpeellinen. Nyt olimme taas kuin uusia miehiä, paljon enempi tietoisia kuin ensitaisteluun lähtiessämme, ja mieliala hyvä.

Saimme tiedon, että meidät viedään Saragossan rintamalle, joka on suuresta merkityksestä, pohjoisessa olevien asturlaisten avustamiseksi, jotka ovat olleet meistä eristettyinä. Fascistit ovat tehneet hurjan hyökkäyksen heitä vastaan, ja heidän hyökkäyksensä näyttikin vaaralliselta. Siitä vaikeasta tilanteesta huolimatta emme tule jättämään hyviä tovereitamme vaaraan.

Niin meidät kiidätettiin kuorma-autoissa nopeasti Valenciaan. Sieltä jatkoimme matkaa matkustajajunassa. Meitä vastaan tuli tyhjiä tavara- ja matkustajajunia, joista kuvastui se että tuleva hyökkäys tulee olemaan suuri. Seuraavana aamuna saavuimme pieneen kauniiseen kaupunkiin, jossa levähdimme sen päivän, ja illalla taas autoilla jatkoimme matkaa lähemmäksi rintamaa. Saavuimme erään joen rannalle johon leiriydyimme odottamaan tykistön, ténkkien ja ammuksien rintama-alueelle tuloa. Niitä tulikin pitkissä jonoissa yötä ja päivää.

Meille selitettiin millaisessa paikassa ensimmäisen kaupungin linnakkeet ovat — kaksi vuorta, joitten takana on Quinton kaupunki. Vuorten edessä on laaja avonainen kenttä, jonka yli meidän tulee hyökätä ja joka tulee meiltä vaatimaan suurta rohkeutta. Me saimme uudet konekiväärit, joihin olimme hyvin tyytyväisiä, sillä Madridin rintamalla olimme joutuneet vanhojen saksalaisten (koneitten) kanssa monasti vaaraan niiden

kehnouden takia. Seuraavana yönä meidät siirrettiin rintamalle.

Aamu sarastaa kauniisti. Hetki on lyönyt! Hyökkäys! Taistelu on alkanut. Meidän mahtava tykistöemme, joka on paljon voimakkaampi kuin edellisellä kerralla, on avannut tulen. Lentokoneemme kiertävät ilmassa ja suojelevat meitä vihollisen koneilta. Miehemme hyvässä järjestyksessä kiertävät pitkissä jonoissa laajalla kentällä. Kiväärirituli lisääntyy hetki hetkeltä. Kahden tunnin perästä koko taistelutanner on yhtenä tulena. Tänkit kulkien edellä meidän rivimme pysyvät ehjinä, lukuunottamatta joitakin sattumia.

Fascistien tykistö on nyt vaiennut. Se osoittaa sitä että he perääntyvät. Meidän tykistöemme tekee hyvää työtä, lentokoneiden avustamana ja jalkaväen edetessä hitaasti, mutta varmasti. Englantilainen komppania, johon me suomalaiset kuulumme, on toisessa linjassa. Meillä vähän kaatuu, mutta useita haavoittuu, joka saa meidän ensiapumiehet toimintaan ja sairasvaunut liikkeelle.

Puolenpäivän aikana tuli meidän uljas ratsujoukkomme, joka käsittää tuhannen hyvin varustettua ratsusotilasta. Sapelit paljaana he olivat valmiit rajuun hyökkäykseen kun saapui lähetti ja ilmoitti, "tiet ovat poikki fascisteilta ja kaupunki linnoituksineen piiritetty." Ratsut saavat tehdä täyskäännöksen ja palata entisiin asemiinsa.

Meidän joukkomme ovat lähellä fascistien asemia ja kuuluu huutoja, "antautukaa fascistit!" Kiväärirituli hiljeni ja fascistien puolelta kuului kiistelyä ja joitain laukauksia. Todennäköisesti he ampuivat toisiaan. Ei kuulunut muuta vastausta kuin konekiväärirituli entistä kiukkuisempina.

Tykkimme syytivät kuulia fascistien konekivääripesäkkeisiin. Luodit useinkin sattuivat kenttätykkiemme ampumana suoraan konekivääripesäkkeen aukosta sisään, tehden selvää jälkeä.

Taistelu oli kovaa, verta vuoti paljon. Kuolleita ei voitu haudata (ei keritty). Taistelimme janossa ja nälässä koko päivän, vaan emme valittaneet. Tiesimme että fascistit ennen nääntyvät ja meidän täytyy voittaa. Ja niin kävikin. Illalla kaupunki ja toinen vuorilinnoituksista antautui. Meidän komppaniamme jäi vielä asemiin yöksi kaiken sivustahyökkäyk-

sen varalta, vaikka sivulta kuuluvat laukaukset olivatkin harventuneet.

Seuraavana aamuna marssimme kaupunkiin. Taistelu oli päättynyt, paitsi kirkossa olevat fascistit vielä taistelivat. Sillä meidän kovasta pommituksesta huolimatta oli kirkko säästynyt. Kun saavuimme linnoituksille näimme fascistisotilaita, kaiketi saksalaisia ja italialaisia, nuoria miehiä, makaavan kuolleina. Olivat kai nuoria seikkailuhaluisia koululaisia jotka olivat tulleet murhaamaan ja ryöstämään Espanjan rauhaarakastavaa kansaa, silloin kun se oli tavattomasti näännytetty ja aseeton. Nyt he ovat saaneet omalla hengellään maksaa niin monen syyttömän vanhuksen, naisen ja lapsen hengen jotka he ovat murhanneet. Ja samoin tulevat vielä toiset heidän kaltaisensa maksamaan.

Marssimme edelleen hautausmaan ohitse, jossa oli käyty kovaa taistelua. Saavuimme kaupungin laidassa olevaan pienen laaksoon, missä näimme fascistien jättämiä tykkejä. Ne olivat Englannissa tehtyjä. Kaikkiällä näkyi vaatteita, aseita ja niitten palasia — joka kaikki osoitti taistelun hirmuista luontoa.

Pakolaisia — vanhoja miehiä, naisia ja lapsia — tuli laumottain. Olivat iloisia meidän voiton johdosta. He kertoivat kuinka fascistit olivat ryöstäneet heiltä ainoita lampaita, kanoja ja tehneet muutakin pahaa.

Saimme hyvän päivällisen, jonka jälkeen meille tuli määräys valmistautua toisenkin vuoristolinnituksen valtauksen. Tuohon viimeiseen turvaan olivat loput fascistit kaupungista perääntyneet. Ei ottanut kauankaan kun olimme hyvin varustettuina marssiaksemme toiselle kukkulalle.

Kun olimme päässeet vähän matkaa, kohdistui meihin kirkosta kova konekivääritulvi. Heittäydyimme maahan, joka oli hiukan loiva meidän eduksi. Eräältä toverilta katkesi kivääristä remmi — siihen oli sattunut kuula. Ryömimme edelleen ja pääsimme ojaan, josta taas edelleen kipusimme ylös kovin jyrkkää rinnettä. Rautalangalla vedimme konekiväärit perässä. Aina vain kuului kovaa ammuntaa. Ylhäällä jouduimme vuorensolaan, johon fascistit tähtäsivät kovan kivääritulven. Siitä oli meidän mentävä läpi. Yksi kerrallaan oli juostava. Paikka oli kuuma, vaan aina yritettiin. Jokunen haavottui, mutta

eniin osa pääsi läpi. Joukkomme oli pieni. Pääsimme juoksuhautoihin ja haimme pesäkepaikat konekivääreillemme. Välilämme oli pieni laakso, fascistit toisella puolella.

Alkoi kova tuli molemmin puolin, vaan meidän tykistöimme teki hyvää jälkeä, joten olimme varmemmalla puolella vaikka välimatka olikin pieni.. Taistelu jatkui seuraavana päivänä samoista asemista, mutta kovempana. Fascistien lentokoneet kävivät myöskin pommittamassa kaupunkia ja kirkon kellarista villit fascistit vielä ampuivat.

Ammunta jatkui kovana. Yön aikana oli fascistien puolelta tullut 27 sotilasta, jotka olivat lähteneet "vettä hakemaan". Puolenpäivän aikana lakkasi kirkosta tuli — kirkko oli vallattu. Ja sen jälkeen antautui tuo pieni kukkula joka oli ollut ankaran tulen kohteena.

Haavottuneita fascisteja ryömi nyrkit pystyssä alas rinteä ja paljon muita antautui vangiksi. Minä menin erään upseerin kanssa fascistiupseeria vastaan, joka tuli erään fascistisotilaan kanssa.

Taistelu oli päättynyt tällä verisellä rintamalla. Olimme saaneet paljon vankeja, joukossa paljon nuoria pakko-ottolaisia, tavallisia työläisiä, jotka olivat pakosta joutuneet sille puolelle ja olivat heti valmiit liittymään meidän riveihimme.

Saimme hyvän päivällisen ja sitten meidät vietiin autoissa eteenpäin, uusille rintamille, jonne toiset urhokkaat poikamme olivat jo edenneet.

Salud!

Väinö Ihalainen.

Quinton Valloitus

Yksi suurimmista voiton päivistä meille Antikaisen konekiväärijoukkueelle oli Quinton kaupungin valtaus.

Odottelimme aukealla kentällä käskyä siirtyä etulinjalle. Siinä odotellessamme kulkee trokeja monta sataa ohitsemme. Ne ovat täynnä sotilaita. Trokikaravaani on matkalla Saragosaa kohden. Noin kolmisen mailia edessämme on laakso. Siellä näkyy ainoastaan kirkontorni töröttävän. Tämän oikealta puolelta laaksossa leimahtelee tuli sieltä ja täältä. Harmaita savupatsaita tuprahtaa korkeuksia kohti. Niiden väri vain toisinaan vaihtelee. Joskus ne ovat mustia, toisella kertaa taas harmaita ja harmaankellahtavia.

Yhdestoista brikaatti oli siellä jo hyökkäämässä Quinton varustuksia vastaan. Siihen kuuluu osa kansainvälistäkin (Thälmannin ja Dimitrovin osastojen miehiä sekä espanjalaisia.) Mekin saamme käskyn siirtyä lähemmäksi eturintamaa.

Ensimmäiset varustukset juoksuautoineen on jo vallattu. Olemme tässä noin parin tunnin ajan. Syömme ja katselemme näitä vallattuja varustuksia. Siinä on englantilaisia tykkejä ja isot ammusvarastot. Sen lisäksi on fascistisotilaiden yksityistä tavaraa. Vaatteita vaikka kuinka paljon, papereita ja asiakirjoja on joka puolella. Niistä näkyy että kiire on tullut. Sekasorrossa osa perääntyi kaupungin toisella puolella olevalle linnoitukselle.

Kirkossa ja eräässä tehtaassa on kuitenkin vielä fascistiupseereja suurempi joukko. Kirkkoon ja tehdasrakennukseen on jo edeltäkäs in laitettu asevarastot ja myöskin linnoitettu taistelua varten.

Meille suomalaisille annettiin määräys hyökätä vuorelle, johon osa fascisteja perääntyi. Lähdimme hyvässä järjestyksessä etenemään. Kiersimme kaupungin reunaa, mutta eräässä kohdassa jouduimme juoksemaan konekiväärin lävitse. Siinä oli kuuma paikka. Mutta painoimme eteenpäin, niin ma-

talana kuin suinkin voi juosta. Räjähdelevät kuulat paukkuivat joka puolella. Fascistit yrittivät kaikkensa. Mutta ei auttanut. Nousimme ensimmäiselle vuorelle. Fascistit siirtyivät toiselle, korkeammalle ja paremmin varustetulle linnoitukselle.

Tykit ja ammusvarastot jäivät taaskin meille. Tykinammuksia jäi tälle vuorelle suuret varastot. Ne oli kaivettu kallion sisään. Tykeistä vain oli lukot viety. Taas juoksemme yksitellen asemiin fascistien tulen lävitse, joka on suunnattu suoraan meitä kohden. Joudumme aivan vastapäätä fascistien asemia, väliä ollen ainoastaan muutama sata metriä.

Vihollisen vallihaudat ovat edessämme. Välissä kulkee valtamaantie. Kaivauduimme asemiin sen tälle puolelle. Joutuin saamme kiväärin kuntoon. Pidämme tulta yllä. Fascistien paikat alkavat kuumentua. He ampuvat ensin vimmatusti, mutta tuli hiljenee, kun reilusti sylemme vastaan.

Aika kuluu nopeasti. Alkaa jo olla pimeä. Ampuminen lakkaa. Pidämme tarkkaa vahtia tämän yön. Koko yön kuuluu fascistien puolelta aivan selvästi kaivaminen. He kaivautuvat maan sisään.

Jonkun ajan perästä etuvartiomiehemme vasemmalla puolen meistä vangitsevat joukon miehiä. Kaksikymmentäkolme fascistia oli vapaaehtoisesti lähtenyt hakemaan vettä, mutta tulivat meidän puolelle.

Saimme heiltä tietää, että mäessä on paljon fascisteja, mutta kova puute on siellä vedestä ja ruuasta.

Hämärässä jalkaväkemme laskeutui alas ketjuun. Tännkimme ovat yön aikana tulleet lähemmäksi. Kun sitten aamu alkoi valjeta, alkoivat pyssymme paukkua eri tavalla. Pauketta kesti muutaman tunnin kun tulivat fascistien lentokoneet. Ne kuitenkin pudottelivat pomminsa vasemmalle meistä, kaupunkiin, jossa ei ollut sillä kertaa montakaan ihmistä.

Fascistit nostivat samanaikaisesti kovan metelin. Sieltä kuului kaikenlaisia hurraahuutoja. Samalla he alkoivat ampuu vimmatusti meitä kohden. Makasimme hiljaa vain sen ajan kun lentokoneet olivat ohitse. Sitten tuli meidän vuoro. Tännkit ampuivat jokaiseen vallihautaan. Me taas pidimme yllä konekivääriltä sen kuin kerkisimme. Fascistien pesäkkeet lentelivät ilmaan. Heidän juoksuhautansa särkyivät, romah-

telivat alas. Fascistit juoksivat sinne ja tänne. Jo nousee valkoinen rätti kiväärin nokassa — antautumisen merkki.

Vasemmanpuoleinen vankkarakenteinen mies tuli ensimmäisenä meidän puolelle. Sitten seuraavana pientä polkua myöten tuli alas istuallaan eräs haavoittunut sotilas. Muitakin päitä alkoi nousta vallihautoista. Mutta vielä he näyttivät epäilevän meitä. Eivät heti uskaltaneet tulla, vaan katselivat ensin pelästyneinä, että miten näille ensimmäisille käy? Vakuutimme että heille ei tehdä mitään. Tulkaa vain meidän puolellemme aivan rauhallisesti. Miehiä alkoi nousta joka puolelta ylös maanalaisista kuopistaan. Oletimme, että ei heitä siellä kovin paljon ole. Mutta nyt näimme, että sieltä nousi miestä mustanaan. Me suomalainen joukkue jouduimme heidät vastaanottamaan. Vangit nousivat meidän kohdalta ylös. Yhdessä jonossa he tulivat. Riisuimme heidät aseista.

Suurin osa miehistä oli nuoria. He olivat täydellisen pelon vallassa. Vavisten he kulkivat meidän ohitse, tervehtien meitä ja nostaen nyrkkinsä: "Salud Camarada, Viva la Republique!"

Osa vangeistamme oli työläisiä ja pakolla viety rintamalle taistelemaan omia tovereitaan vastaan. Mutta joukossa oli myöskin saksalaisia, venäläisiä tsaarin aikaisia upseereja sekä italialaisia upseereja.

Mies joka ensimmäisenä tuli luoksemme ja nosti antautumisen lipun ylös, kertoi meille että heidän täytyi ensiksi ampua komentajansa, joka oli tunnettu fascisti. Pataljoonamme päällikkö vastasi siihen, että miksi ette tätä tehneet päivää aikaisemmin, niin olisitte kaikelta tältä säästyneet.

Kaikkiaan vankeja oli lähes kolmesataa. Meitä vain oli pieni suomalainen joukkue. Järjestimme vangit pienempiin erillisiin joukkoihin ja aina ryhmän kerralla veimme heidät pääjoukkojen luo.

Myöhemmin menimme tarkastelemaan linnoitusta. Se oli hyvin varustettu. Aseita oli suuret määrät: käsikranaatteja, pommeja, vallihautamörssäreitä, tykistöä ja kaikenlaista muuta kamaa. Kuolleita oli paljon, vaikeasti haavottuneita paljon ilman hoitoa pari päivää. Pari fascistista pääupseeria oli

itse lopettanut päivänsä. Kuitenkin heidän tilillään oli monta muuta tekoa, koska eivät antautuneet elävinä..

Voittonamme oli täydellinen. Me Antikaisen konekiväärijoukkue pidimme tätä taistelua yhtenä parhaimmista. Meiltä ei nimittäin yhtään miestä kuollut eikä haavoittunut. Saimme täydellisen voiton fascisteista vähällä vaivalla.

Olemme taas valmiina uusiin taisteluihin, entistä suuremmalla innolla. Salud! Yrjö.

Kaksi Amerikan suomalaista vapaaehtoista toverinsa kanssa. Vasemmalla Orrin Feldt Detroitista, keskellä Tauno Sundsten Detroitista ja oikealla Edward Johnson Columbuksesta, O.

Viidennestätoista Brikaatissa

On satanut useiden päivien ajan, mutta tänä aamuna taivas on kirkas ja aurinko helottaa täydellä terällä. Sillä on ihmeellinen voima; se tekee meidät iloisiksi ja hilpeiksi. Haluaisin kertoa joillekin miten mukavalta tuntuu kun saa olla kuiva tai ainakin osittain kuiva, sillä kenkäni ovat vieläkin märät. Onnittelen itseäni sillä että otin mukaani parin huopatossuja ja nyt saan asettaa kenkäni kiven päälle kuivumaan ja tepastelen tossuissani. Niin että elämä se taas hymyilee leveästi minulle ja minun kanssani.

Kuten tunnettua, me olemme osa kuuluisasta Viidennestätoista brikaatista, joka on yksi iskubrikaateista. Olemme muutamien kilometrin päässä rintaman takana odotellen määräystä toimintaan. Meitä nimittäin käytetään ainoastaan silloin kuin jollekin rintaman osalle muodostuu heikko kohta hyökätessämme eteenpäin. Me emme enää ole puolustusasennossa, vaan jatkuvasti hyökkäämme. Kun olemme onnistuneet valloittamaan kaupungin, kylän, tien, mäentörmän tai vuoren kukkulan, silloin meille lähetetään apua ja me siirrymme jonkun kilometrin päähän rintaman taakse lepäämään. On kunnia kuulua sellaiseen brikaattiin mikä tämä meidän brikaattimme on ja me olemme ylpeitä siitä.

— — —

Minusta tuntuu siltä, että kun saamme sieltä kirjeitä, ne sisältävät ainoastaan yleisiä tietoja, joista me olemme jo aikaisemmin saaneet selvyuden amerikalaisista ja espanjalaisista lehdistä. Minun mielestäni kirjeiden tulisi olla sellaisia mitä me kirjoitimme sielläkin toisillemme. Ja sitten tuo hulluttelu sankaruudestamme saisi loppua. Me vain yksinkertaisesti täytämme velvollisuutemme täällä ja siinä kaikki. Te jotka siellä työskentelette saman asian eteen, olette yhtä sankarillisia kuin mekin täällä. Samaa taistelua käymme, vaikka eri rintamilla ja erilaisten olosuhteiden vallitessa.

Salud! Pasaremos!

Aug. K.

Kaksi Suomalaista Vapaaehtoista

Toinen on elämässään oppinut tuntemaan kiven ja sen ominaisuudet. Hän on kivityömies ammatiltaan. Hänessä on tsessäänkin jotain kuin kiveä. Kovaa ja särmikästä mutta sa-
ralla luotettavaa, äärettömän kestävää.

Toinen heistä on pohjaan asti uskollinen tyyppi. Hän kuuluu ammattikuntaan, jota lyhytnäköisyyden typeryys pitää vieläkin yhtenä halveksittavammista: hän on satamatyömies. Mutta minkälainen satamatyömies! Ulapan ja rantojen syvää arvoituksellisuutta on hänen olemuksensa, runoilijaa. Hän onkin runoilija. Ei ihanien tuoksujen ja näkyjen, rauhan ja onnen illusioiden runoilija, vaan runoilija, jonka näkemys kumpuaa kovasta työstä, ankaran lapsuuden kokemuksista ja sitkeästä, yhtämittäisestä taistelusta elämän ja leivän puolesta. Uusi, parempaan tulevaisuuteen tähtäävä näkemys.

Minnesotalainen vapaaehtoinen Henry Buska (vasemmalla)
länteläisen toverinsa kanssa.

Hinta 10 senttiä.